

1. ΟΙ ΜΑΓΟΙ ΣΤΟΝ ΧΡΙΣΤΟ

Μέσο: ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

Ημ. Έκδοσης: . . .07/12/2022 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .07/12/2022

Σελίδα: 1



Οι Μάγοι στον Χριστό ▶ 32

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΕΣ ΕΙΚΟΝΕΣ ΑΠΟ ΤΟΝ 17ο ΕΩΣ ΤΟΝ 19ο ΑΙΩΝΑ ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ



ΤΕΧΝΕΣ



Η Προσκύνηση των Μαγών, του Εμμανουήλ Λαμπροπούλου, Χανδάκας, γύρω στα 1600. Συλλογή Ρ. Ανδρεάδη, παρακαταθήκη στο Μ. Μπενάκη.



Θεολογική εικόνα με τον Χριστό Παντοκράτορα, Εργαστήριο Ηπειρού, 20 Μαΐου 1733. Συλλογή Ρ. Ανδρεάδη, παρακαταθήκη στο Μ. Μπενάκη.

ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ: 80 ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΕΡΓΑ «ΒΓΑΙΝΟΥΝ» ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΠΟΘΗΚΕΣ ΓΙΑ ΜΙΑ ΜΕΓΑΛΗ ΕΚΘΕΣΗ Στο φως εικόνες της Ορθοδοξίας

Σε κάθε εποχή υπάρχουν δημιουργήματα που εκφράζουν τις ιδιαιτερότητες των ανθρώπων. Εκείνων που έζησαν τότε και δημιούργησαν τεχνουργήματα τα οποία σήμερα κρατούν «ζωντανό» το αποτύπωμά τους στο χρόνο. «Παράθυρο» γνώσης στον ελληνορθόδοξο χώρο από τον 17ο έως τον 19ο αιώνα ανοίγει η νέα έκθεση «Διαδρομές Εικόνων 17ος - 19ος αιώνας» στο κτίριο της οδού Πειραιώς 138 του Μουσείου Μπενάκη, ενώ παράλληλα μέσα από την εξαιρετικά ενδιαφέρουσα αφήγηση το κοινό έχει μια σπάνια ευκαιρία να προσεγγίσει σε βάθος επιλεγμένα έργα με τον ειδικό φακό του στερεομικροσκοπίου, του εργαλείου των συντηρητών!

Την επιμέλεια της πρωτοποριακής αυτής έκθεσης υπογράφει η Αναστασία Δρανδάκη και τον μουσειογραφικό σχεδιασμό ο Σπύρος Νάσινας. Η έκθεση θα διαρκέσει έως τις 5 Φεβρουαρίου με ελεύθερη είσοδο για το κοινό και πραγματοποιείται στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού ερευνητικού προγράμματος ERC RICONTRANS, με κύριο φορέα υλοποίησης

Η έκθεση διερευνά την ποικιλομορφία των εικόνων που διακινούνταν την περίοδο από τον 17ο μέχρι τον 19ο αιώνα στον ελληνορθόδοξο χώρο
ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΔΡΑΝΔΑΚΗ
 ΕΠΙΜΕΛΗΤΡΙΑ ΕΚΘΕΣΗΣ

ΞΕΝΙΑ ΣΤΟΥΚΑ
 xstouka@e-typos.com

το Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών - ΙΤΕ και δεύτερο ανάδοχο του Μουσείου Μπενάκη.

Ογδόντα εκκλησιαστικά έργα και εικόνες -τα περισσότερα παλαιές και νέες δωρεές ιδιωτών- «βγαίνουν» από τις αποθήκες του Μουσείου Μπενάκη και αφηγούνται την έννοια του χώρου πέρα από τα γεωγραφικά όρια ως κοινωνική κατασκευή της ορθόδοξης κοινότητας από πληθυσμούς με διαφορετικές παραδόσεις, πολιτική υπόσταση και γλώσσα. «Η έκθεση διερευνά την ποικιλομορφία των εικόνων που διακινούνταν την περίοδο από τον 17ο μέχρι τον 19ο αιώνα στον ελληνορθόδοξο χώρο. Για να καταλάβει κανείς αυτή την περίοδο, αρκεί να δει την ποικιλομορφία εικονογραφίας και ύφους, αλλά και την επικοινωνία μεταξύ περιοχών με ορθόδοξους πληθυσμούς όπου εκφράζονται οι ιδιαίτερες αισθητικές προτιμήσεις και λατρευτικές πρακτικές των παραγγελιοδοτών», περιγράφει στον «Ε.Τ.» η επιμελήτρια της έκθεσης, Αναστασία Δρανδάκη, και μας εξηγεί τα πολλά και ενδιαφέροντα επίπεδα ανάγνωσης που συγκροτούν την εικαστική περιήγηση. Το κοινό βυζαντινό υπόβαθρο δημιουργούσε μια ενιαία παρακαταθήκη εικονογραφικών θεμάτων και τεχνικών λύσεων που εμπλουτιζόνταν διαρκώς και με ποικίλους τρόπους σε κάθε κέντρο παραγωγής, χωρίς ωστόσο να διαταράσσονται οι σύνδεσμοι που επέτρεπαν τη διακίνηση των εικόνων από τόπο σε τόπο και την κοινή χρήση τους στον ίδιο λατρευτικό χώρο από τη Ρωσία και την Ουκρανία ως τα Επτάνησα, την Κρήτη και τη Μικρά Ασία. ■



Δύο φύλλα τριπτύκου, Κρεμλίνο, εργαστήριο των Ούλων, πρώτο μισό 18ου αι. Μουσείο Μπενάκη, αρ. 33775. Πρόκειται από τα προσφυγικά κειμήλια της ελληνορθόδοξης κοινότητας της Αγκυρας.

Μέσα από το φακό του στερεομικροσκοπίου

ΤΙ ΚΡΥΒΕΤΑΙ πίσω από τη μόνιμη έκθεση; Πώς χρησιμοποιεί ένα μουσείο το αθέατο υλικό του από τις αποθήκες του; Πώς γίνεται η συντήρηση των έργων τέχνης του; Τις απαντήσεις σε αυτά τα ερωτήματα δίνει η τελευταία ενότητα που εστιάζει στην εν εξελίξει τεχνική ανάλυση των ρωσικών εικόνων του Μουσείου Μπενάκη η οποία υλοποιείται από το Τμήμα Συντήρησης, στο πλαίσιο του ERC RICONTRANS.

Πρόκειται για μια μεγάλη διεπιστημονική έρευνα που διεξάγει το Μουσείο πάνω στην τεχνολογία των εικόνων και προσφέρει πολύτιμα στοιχεία για την κατανόηση της τεχνικής και των υλικών αλλά και για τη συντήρηση

των έργων. Οι επισκέπτες έχουν την σπάνια ευκαιρία να προσεγγίσουν σε βάθος επιλεγμένα έργα μέσα από το φακό του στερεομικροσκοπίου.

Σημειώνουμε ότι ανάμεσα στα έργα ξεχωριστή θέση έχουν οι εξαιρετικής ποιότητας και ποικίλλας εικόνες της συλλογής της Ρένας Ανδρεάδη, από τις πιο γνωστές ιδιωτικές συλλογές του είδους που κατέχει σήμερα το Μουσείο Μπενάκη. Οι «Διαδρομές Εικόνων» διατρέχουν τον ελληνορθόδοξο χώρο, τους ανθρώπους του και τα δημιουργήματά τους, τα ζωντανά σήμερα στοιχεία που αφηγούνται την ιστορική περίοδο από τον 17ο έως τον 19ο αιώνα.

1. ΟΙ ΜΑΓΟΙ ΣΤΟΝ ΧΡΙΣΤΟ

Μέσο: ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 07/12/2022 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 07/12/2022

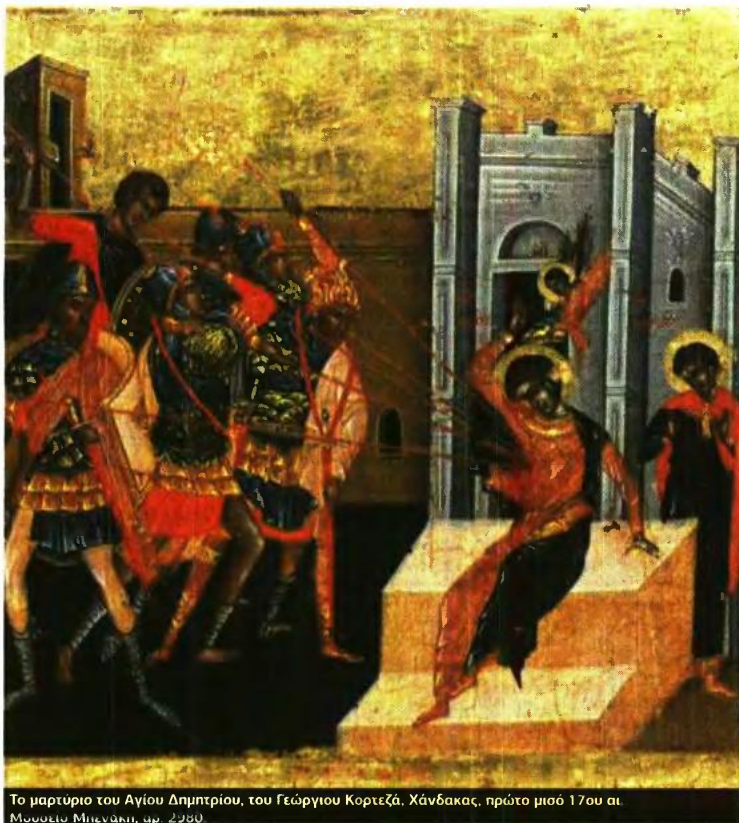
Σελίδα: 33



Παναγία Βρεφοκρατούσα, του Ηλία Μόσκου, Ζάκυνθος, δεύτερο μισό 17ου αι. Μουσείο Μπενάκη, αρ. 2995.



Η ιστορία Δανιήλ και των Τριών Παίδων εν Καμίνω, του Κωνσταντίνου Αδριανούπολη, Αδριανούπολη ή Κωνσταντινούπολη, 1724-1746. Μουσείο Μπενάκη, αρ. 3034.



Το μαρτύριο του Αγίου Δημητρίου, του Γεωργίου Κορτζιά, Χάνδακας, πρώτο μισό 17ου αι. Μουσείο Μπενάκη, αρ. 2980.

INFO
«Διαδρομές εικόνων 17ος - 19ος αιώνας»
Μουσείο Μπενάκη, Πειραιώς 138.
Πληροφορίες: τηλ. 210 345 3111
Ελεύθερη είσοδος.



►► ΣΕ ΠΕΝΤΕ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

Εκθέματα από Ελλάδα, Ρωσία και Τουρκία

Η **ΕΚΘΕΣΗ** αναπτύσσεται μέσα από πέντε ενότητες οι οποίες πυροδοτούν ένα διάλογο, μια συνομιλία, όπως μας εξηγεί η κ. Δανδράκη, μεταξύ των στοιχείων της συνοχής, όπως τεκμηριώνονται μέσα από τα έργα στον ελληνορθόδοξο χώρο και τις διαφορετικές πολιτικές που εφαρμόζονται σε διάφορες περιοχές. Στην πρώτη ενότητα παρουσιάζονται τα σημαντικότερα κέντρα παραγωγής εικόνων, όπου εκπροσωπούνται η Κρήτη και τα Επτάνησα, το Άγιον Όρος και η Μακεδονία, η Ηπειρος, ο χώρος του Αιγαίου, η Μόσχα, το Γιάροσλαβ, αλλά και μεγάλα προσκυνήματα, τοπικά και υπερτοπικά, όπως οι Άγιοι Τόποι και η Ευαγγελίστρια της Τήνου.

Στη συνέχεια, ακολουθεί μια ιδιαίτερη ενότητα, τα έργα ιδιωτικής ευλόβειας, στα οποία εκφράζονται οι ιδιαίτερες αισθητικές προτιμήσεις και λατρευτικές πρακτικές των παραγγελιοδοτών. Αγαπημένοι προστάτες άγιοι, αντίγραφα θαυματουργών έργων και τοπικές λατρείες αφηγούνται την ποικιλομορφία της τέχνης της εικονογραφίας και την επικοινωνία μεταξύ περιοχών. Ανάμεσα στα έργα συναντάμε τη δεσποτική εικόνα με τον Χριστό Παντοκράτορα φιλοτεκνημένο από εργαστήριο της Ηπείρου, όπου αναγράφεται η ημερομηνία 20 Μαΐου 1733, αλλά και την Παναγία Βρεφοκρατούσα του Ηλία Μόσκου (Ζάκυνθος, δεύτερο μισό 17ου αι.).

Προσφυγικά κειμήλια

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα δύο φύλλα από το τρίπτυχο που προέρχεται από τα προσφυγικά κειμήλια της ελληνορθόδοξης κοινότητας της Αγκυρας, από το εργαστήριο των Οπλων στο Κρεμλίνο κατά το πρώτο μισό 18ου αι., αλλά και το πλαϊνό φύλλο τρίπτυχου με δίζωνες παραστάσεις αγίων φιλοτεκνημένο από τεχνίτες της Βόρειας Ρωσίας γύρω στα 1700 και τον 20ό αιώνα.

Η τρίτη ενότητα αναπτύσσεται μέσα από τους διαφορετικούς τρόπους πρόσληψης και αφομοίωσης στοιχείων από τη δυτική ζωγραφική. Οι πολύμορφες εκφάνσεις του διαλόγου με τη δυτική τέχνη αναδεικνύουν συγχρόνως τις ιδιαίτερες πολιτικές συνθήκες και την εμπορική δραστηριότητα κάθε περιοχής.

Στη συνέχεια, ακολουθούν εικόνες που βρίσκονταν στο επίκεντρο των συλλεκτικών ενδιαφερόντων του Αντώνη Μπενάκη, ήδη από την εποχή που κατοικούσε στην Αλεξάνδρεια. Στην ενότητα αυτή, όπως εξηγεί η κ. Δανδράκη, αποτυπώνεται «ο ρόλος των εικόνων στην αρχική συλλογή του Αντώνη Μπενάκη. Η θέση των εικόνων στη συγκρότηση της συλλογής του, ο τρόπος έκθεσής τους στην πρώτη μουσειολογική διάρθρωση του μουσείου το 1931, αλλά και η σκοτεινή πλευρά του συλλεκτισμού, με την προσθήκη πλαστών υπογραφών ή τη δημιουργία πλαστών έργων, σχολιάζονται στην έκθεση».